

Vergaderjaar 2007–2008

31 311

Zelfstandig ondernemerschap

Nr. 3

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 april 2008

Nederland heeft een groeiende groep potentiële ondernemers. Volgens een recent onderzoek van ING¹ droomt 76% van de Nederlanders van een eigen bedrijf. Dat bevestigt het beeld uit het advies van de Raad voor Microfinanciering dat ik u in oktober 2007 heb toegestuurd², waar een aantal van 600 000 Nederlanders wordt genoemd die serieus overwegen een bedrijf te starten.

Steeds meer mensen nemen de stap van denken naar doen: vorig jaar startten een record aantal mensen een eigen bedrijf, namelijk 100 000. Zoals in het boek «Towards an Entrepreneurial Society» van ondernemerschapexpert Audretsch wordt aangegeven zorgen ondernemers voor de innovatie en dynamiek die we in ontwikkelde landen als Nederland nodig hebben om het economisch goed te blijven doen. Het Kabinet heeft daarom ook het stimuleren van zelfstandig ondernemerschap in het coalitieakkoord als speerpunt opgenomen.

Voorbeeld JAM Scooterz:

«JAM Scooterz» wordt gerund door Jeffrey en Marco Lak. «JAM Scooterz» is een scooter-reparatiewerkplaats en ophaalservice. Ze hebben van hun hobby hun werk gemaakt. Vanuit de tuin van hun ouders zijn ze begonnen en met behulp van de winst en een lening van een lokaal initiatief Hands-On a € 5000 huren ze nu een loods. Met hard werken bereiken ze veel. Hun doel is om over tien jaar meerdere vestigingen te hebben. Door hun werklust en omdat ze een duidelijk doel voor ogen hebben, wordt hun grote kans op succes groot ingeschat.

Echter een deel van de mensen die een bedrijf willen starten, ondervindt daarbij belangrijke knelpunten in de financiering. Ze hebben maar een beperkt bedrag nodig, maar krijgen geen financiering omdat banken het risico te moeilijk te beoordelen vinden of omdat ze de taal van de financiële wereld niet spreken. Vanwege de lage marge op deze kleine leningen investeren banken niet de tijd om te kijken of deze bedrijven met een lening toch zouden kunnen starten of groeien. Het Kabinet heeft daarom

¹ Onderzoek van ING Bank onder 668 werkende Nederlanders van 18 t/m 49 jaar 10-03-2008.

² Kamerstuk 2007–2008, 31 200 XIII nr. 6, Tweede Kamer.

in zijn beleidsprogramma opgenomen dat de beschikbaarheid van microkredieten zal worden verbeterd. Ook de Europese Commissie besteedt actief aandacht besteden aan microfinanciering.¹ De voorstellen van de Commissie sluiten aan bij het Nederlandse beleid.

Advies van de Raad voor Microfinanciering

Volgens het rapport van McKinsey (bijlage bij het advies van de Raad) kunnen met een goed werkend microfinancieringsmodel in Nederland jaarlijks 10 000 nieuwe ondernemers starten. De Raad adviseert daarvoor een model gericht op communicatie, coaching en financiering, waarbij lokale organisaties de eerste intake (waaronder een eerste globale haalbaarheidstoets) en begeleiding verzorgen. De bestaande lokale microfinancieringsinitiatieven moeten worden versterkt en nieuwe initiatieven gestimuleerd. Het doel is om alleen die starters te ondersteunen die kansrijk zijn om, met initiële begeleiding, economisch op eigen benen te kunnen staan. Mijn ministerie heeft samen met de Raad in november 2007 een seminar georganiseerd waarbij het advies werd toegelicht en getoetst bij het veld. Daar bleek naast punten die nader moeten worden uitgewerkt – brede instemming.

Hierbij informeer ik u over de voortgang van de uitwerking van het advies van de Raad voor Microfinanciering.

Uitgangspunten, aanpak en resultaten

Om het advies uit te werken en te implementeren, heb ik per 1 januari 2008 de projectdirectie Microfinanciering ingesteld. Deze zal de uitwerking samen met het veld o.a. de lokale initiatieven, de Kamers van Koophandel, de banken en gemeenten ter hand nemen.

Bij de vormgeving van microfinanciering in Nederland vind ik de volgende uitgangspunten van belang:

- actieve benadering van, goede bereikbaarheid voor doelgroepen en coaching zijn minstens zo belangrijk als meer toegankelijke financiering;
- op lokaal niveau vervullen microfinancieringsinitiatieven een centrale rol in het bereiken van de doelgroep. Zij kennen de doelgroep en richten zich daar actief op;
- coaching (met voldoende ervaringen) kan het vertrouwen van banken en financiers in ondernemers vergroten en de barrière om een lening te verstrekken verlagen;
- via pilots kan worden gezien op welke wijze schaalvergroting mogelijk is;
- de uitwerking moet duurzaam zijn, de kosten moeten in verhouding zijn tot de hoeveelheid bedrijven die gestimuleerd worden;
- zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande initiatieven en mogelijkheden. Ik noem het Ondernemersklankbord en de borgstellingregeling voor het MKB.

De aanpak van de projectdirectie is opgebouwd uit drie lijnen. In de eerste plaats zal op de gebieden intake, coaching en financiering nog dit jaar een aantal quick wins worden opgeleverd. Deze quick wins worden in overleg met de verschillende partijen uit het veld gedefinieerd en uitgewerkt. Doel van deze quick wins is alle microfinancieringsinitiatieven in Nederland te faciliteren zodat ze hun taken beter en efficiënter kunnen uitoefenen. De quick wins die tussen september en december 2008 gerealiseerd worden, zijn:

- beschikbaarheid van informatie waarmee microfinancieringsinitiatieven hun functioneren en hun productiviteit kunnen verhogen of sneller kunnen starten en uitwisseling van best practices van microfinancieringsinstellingen;

¹ Zie Tweede Kamer, 2007–2008, 22 112, nr. 598.

- een database met informatie over coaches;
- afspraken met banken over een screeningsysteem waarvan zij de uitkomsten accepteren (dus in beginsel leningen verstrekken aan de ondernemers die door de screening komen) en aanpassingen in de borgstellingregeling voor het MKB op basis waarvan de banken deze ook voor microkredieten zullen toepassen.

In de tweede plaats zal een aantal pilots worden gedefinieerd en begeleid. Doel van deze pilots is om een aantal initiatieven met middelen en begeleiding zodanig te ondersteunen dat er schaalvergroting kan plaatsvinden en om nieuwe aanpakken uit te testen. Uiteraard zal een goede spreiding worden gezocht van doelgroep-, wijk- en marktaanpak. Ook zal worden aangesloten bij de pilot van SWZ om starten vanuit een uitkering mogelijk of makkelijker te maken.

Ten derde zal worden gezien op welke wijze verdere professionalisering van microfinancieringsinitiatieven kan plaatsvinden. Daarbij kan worden gedacht aan het faciliteren van een vereniging of verband van microfinancieringsinitiatieven die bepaalde taken op zich neemt die het beste centraal kunnen worden belegd. Deze zou een systeem kunnen invoeren met een landelijk «merk» en de initiatieven ondersteuning kunnen geven bij het handhaven van het kwaliteitsniveau (bijv. opleidingen) en bij communicatie naar doelgroepen van microfinanciering. Tevens zou deze organisatie zorg kunnen dragen voor landelijke communicatie.

Deze acties moeten uiteindelijk idealiter uitmonden in:

- een landelijk netwerk van microfinancieringsinitiatieven, die bereikbaar zijn voor de doelgroep en in staat zijn om potentiële ondernemers op passende wijze te adviseren;
- een transparant coachingsysteem van voldoende kwaliteit, zoveel mogelijk op basis van bestaande organisaties als Ondernemersklankbord.
- een screeningsysteem om te bepalen welke ondernemers voor financiering in aanmerking komen;
- een financieringsregeling, door aanpassing van de BBMKB om deze geschikt te maken voor microfinanciering.

Een goede communicatie zal essentieel zijn gedurende het proces. De voortgang zal regelmatig met het veld worden gedeeld via de website van het Kenniscentrum Microfinanciering (www.microfinanciering.com). Daarnaast zullen betrokkenen via deze site, workshops en seminars worden geconsulteerd en zullen expertgroepen gevormd worden, om er voor te zorgen dat de ontwikkelde producten in de praktijk werkbaar zijn.

Aandacht voor de 40 kracht wijken en uitkeringsgerechtigden

Tot slot zullen bij de uitwerking tevens de bewindspersonen van WWI en SZW betrokken zijn in het kader van de wijkeraanpak, integratie en inburgering en de pilot voor starters vanuit een uitkering. Veel steden hebben in hun charter voor de wijkaanpak inmiddels opgenomen dat ze in samenwerking met de projectdirectie Microfinanciering van EZ een microfinancieringsinitiatief willen starten. Zij kunnen gebruikmaken van de best practices die zullen worden ontwikkeld en zullen door de projectdirectie zo veel mogelijk actief worden ondersteund.

Axewood Productions

Dhr. D. Bijlhout zat in de bijstand, maar wilde zijn multimedia talent professioneel aanpakken. Hij had al een netwerk van opdrachtgevers uit vroegere freelance opdrachten zoals bijvoorbeeld Mysteryland (een bekend dance event). Door de pilot van SZW verkreeg hij een garantstelling voor een lening van € 20 000. Met deze lening kon hij zijn zolderkamer verbouwen tot productiekamer en investeren in een camera, accessoires, computer en software. Hij wil hiermee documentaires, reportages en commercials produceren voor particulieren en bedrijven

Vanuit het Ministerie van SZW wordt het starten van een zelfstandig bedrijf of beroep door uitkeringsgerechtigden actief gestimuleerd. Vorig jaar is men een pilot gestart, waarbij de financiering van bedrijfskapitaal voor starters vanuit een uitkerings situatie plaatsvindt via de banken, onder borgstelling van het Rijk. De voorlopige resultaten van deze pilot zijn positief. Zo blijkt uit de pilot dat starters met een garantieregeling en coaching een krediet krijgen bij de bank en dat ondernemers het waarden ze net als iedere andere ondernemer een lening hebben bij een reguliere bank. Onlangs is besloten om in overleg met de betrokken uitvoeringsinstanties te bezien of de werking van de pilot kan worden uitgebreid naar meer gemeenten en om de werkingsduur te verlengen tot 1 januari 2009. Hierdoor kan een nog beter beeld worden verkregen van alle effecten die financiering van startkapitaal aan uitkeringsgerechtigden via banken heeft. De ervaringen die worden opgedaan in deze pilot zijn dan ook van grote waarde voor de bredere aanpak van microfinanciering. Zowel ten aanzien van de wijken als de uitkeringsgerechtigden geldt dat de ondersteunde ondernemers baat hebben bij een aanpak waarin zij zo beperkt mogelijk als aparte categorie worden behandeld.

Planning

De quick wins kunnen naar verwachting dit jaar ter beschikking worden gesteld. De pilots lopen naar verwachting tot medio 2009, waarna het veld de verdere landelijke implementatie zelf ter hand zal kunnen nemen.

De staatssecretaris van Economische Zaken,
F. Heemskerk